

894
1948-

I. F. W. P.

GYAKORLATOK

Magyar Zoltán

magyar dolgozatai

IV. A.

oszt. tanuló

Farkas Árpád
papir- és iskolaszor kereskedése
Budapest
IV., Keeskométi-utca 6.

A dél tája az alföldön.

Dél van. A nap perzselő
tűre égta a fűvet. Nincs egyetlen élő
lény a környéken. Nem láttni egyebet
templom nagyszáig karlaknál, és egy
kútgyűléssel. Csak egy szemlátomán lom-
kán forgó vitorláinak elmosódó köt-
vonalai, és egy csárda képe, elénkítik az
egyhangú környezetet. De egyszerre nagy
porfelhő kerekedik a látóhatár felett.
A folyton erősödő lödöbögés jelzi egy
menes közeledését. S míg két jó ma-
gyar csikós fél óra alatt megitatja
az egész menest, addig már jó a
bagrácsban a gulyás. Aztán a
nagy melegtől elbágyadva ember
és állat nyugalomra hajtja fe-
jét. A mély csendet csak a cse-

Helytörténet Kézirat

REV. 2017.

gő déli harangzó kavargja meg,
melyet tudj' Isten hounak hozott
a lengederő szellő.

De ez a szellő is elcsende-
sül. Így még tikkasztóbbá válik
a meleg. Egyszerre egy tó terület el-
előttünk. Körülöttünk. Hullámhegyeiről zöld
ligetek, berkek, majd festői várro-
mokkal koronázott dombok emel-
kednek. Majd egy mintha három-
négy halászbárka közelednek fe-
lénk. És mikor kiérnek már egy
huzár előrs ígét a csárda felé.
S míg a harcú csaplárosné
megitatja őket borral, addig a
kis Pandi gyerekek nem szünek
meg kísérni őket a hatona gyönyörű
élet felől. És mikor már elvágtat-
tak, még akkor is csak néz után-
unk, míg el nem nyeli őket a por-
felhő.

A Toldi adatait jobban fel kellett volna használni!

2

II.

Okt. 10.

Ar imádkozó gyermek.

A Vértességyes utolsó ágai
elérnek egészen Tata határába. A hegy-
oldalakat borító zöld erdők sűrűjét
^{hisz} tisztások szakítják meg. Egy ilyen tisztá-
sáson látni egy nagy kődarabot, me-
lyen állítólag őseink tákosai áldor-
tak fehér lovat a magyarok istenének.
De ettől nem messze egy keresztet állí-
tottak a keresztény utódok. Prájer diszlik
a megfeszített Megváltó magasztos a-
lakja. Prájer folyóvár disziti, és illatos
virágok veszik körül.

A mint egy szép nyári délután
az erdő sűrűjében kereszt^{en} menedéket
a nap heve ellen, ezen tisztás széléhez
értem, az „Ave Maria” ajtótos hangjai
ütötték meg fülemet. A fák körül

láttam, a mint egy kis leány imádkozott térdre borulva a szent kereszt előtt. Mintha a virágok is vele imádkoztak volna, mintha a fülemüle is az "Üdvörlégy Mária"-t énekelte volna. A leáldozó nap utolsó sugarai aranyozták meg az egész képet. Aztán bevégezvén a kis leány burgó imádságát, az Isten-Ember lábaihoz helyezte a mezsei virágokból font koszorút, és hazafelé indult. Aztán én is meghatva imádkoztam el egy "Ur Augyalát" a csengő estő karangoró mellett.

A dolgotat még jobban is el lehetett volna készíteni!

III.

Oktober 24.

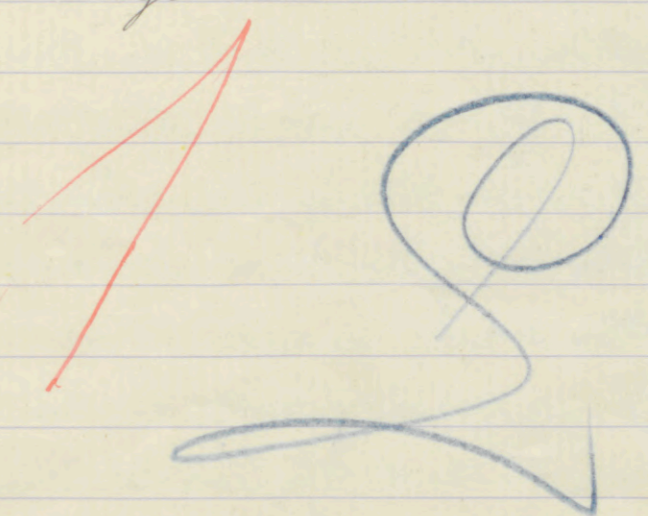
Toldi Miklós és György összekocorása a sílei hársban.

Nagy Lajos király idejében Laca fi nádorispán Budára vonult fenyvesbandériumával. Mikor Nagyfalu határába ért, Toldi Miklós éppen az merőn dolgozott, parant ruhában, egy sorban a többi béressel. Elmélázva nézte a daliás csapatot, mely felkeltette régi vágyódását a katonai élet után. De Laca fi gögös kérdése febráta merengéséből. "Hé parant! Melyik itt vezet itt Budára?" É sirtő sorsa "parant," felébredt öntudata, hogy jelenlegi sorsa nem méltó horra, és felébredt gyűlölete György ellen, hogy mert tudta, hogy ennek csak ő az oka.

Exalatt György negyvenévesével

látogatába érkezett édes anyjához.
Hidegen köszöntötte, aztán össze-
után kérdezett. Anyja hivatali akarta,
de ő nem ohajtott látni ~~szerepelt~~ ^{szerepelt} ös-
sét. De ebben a percben betoppant
Miklós. ~~És~~ ^{És} a mint meglátta bátyját,
a testvéri szeretet elfojtott sívében
minden gyilölötét, és a karatlanul is
ölelésre nyíltak karjai. De György hide-
gen taszította el, és körbelépő anyját
is durván korbaltta: "Ugy anyám,
csak ^{mint} kőseged, öbéli ebédet, majd
legalább derék fajakó válik be-
löle. Most van a réten a munka
dandárja, de nem fülök hozzá a
foga, csak lebrsel, pedig olyan erős,
mint a marha." "Atok is harudias
minden ige rádban! Tudom jól
mi lappang bokrod megett, és hogy
sívesen megfajtanál egy kovács virban.
Azért, hogy utjában ne legyen senki

nek, elmesyék a kár mégna, de
előbb, add ki a jissomat, pénzt, pa-
riát, fegyvert. "Itt a juss kölök!" - ki-
ált György, és arcul üti, hogy csak úgy
crattan. De Miklósnak felforr az epéje.
Utáni kőszül. Éjedve hátrál György,
mert az bizonyos ^{az} utolsó melítése
lesz. De közéjük futott édes anyjuk,
mire a sörnyű gyermek leeresztette
karját. Fantorogva ment ki a szülei
hárból, leült az udvar egyik ^{távoli} ~~felcses~~
rügában, és tenyerébe hajtotta fejét,
míg sívét macszangolta a keserű
fájdalom.

Nov. 8.

IV.

A szent ember.

Egy kis sziget emelkedik ki a tenger hullámaiból. Csak egy ősz remete él rajta csendes magányban. Hofehér szakálta messzire világít a zöld mezőkön. Hányzor volt veszélyben, hányzor családja, ^{lelete} és hányzor? De őt megvédelmezte a jó Isten, és megérte, hogy ifjú magzatjainak egész koronájafelcsendült körülötte, s hogy a felzabadt harát, már nem dilja kirelenség és pártviszály. Esték ivrókivve burgó imádság szállt ^{ujkairól} a magas égbe. De imája ^{dsága} vad és kegyetlen volt. Csak ezt zengte fáradhatatlanul: "Legyen átkozott az Isten!"

Egy alkalommal a vihar elől hittérítők menekültek a sziget

egyik öblébe. Már a hajó fedélzetéről látták az agg remetét, a mint kis keresztje mellett elött térdén állva imádkozott. Mikor közelébe értek, bámulva hallották imáját. De a püspök, Gerő, megértette, mert ő észre vette, hogy eltévedt ² szavakban ³ jár, de burgón imádkozott. La mint oktatólag körbeszólt, az ősz szent boldogan zengte tovább, hogy: "Legyen áldott a nagy Isten!" Míg szemében a hála és öröm könnyei csillogtak.

Mikor a tenger bősült haraja lecsillgpiült, a hittérítők újra útra keltek. Er alatt a szent ember elfelejtette, hogy mire tanította őt a püspök. Utól akarván érni a hajót, teljes erejéből futott utána. Bámulva nézte a hajósneép. De bámulata csak hamar remületté változott, ~~M~~ mert a remete ~~v~~ak nagy burgalmában nem vette észre,

hogy a Tenger hátulélehez ért, és a
vízre lépett. 'Csodák csodája!' A tenger
mély kedői elsimultak, s mint ha
jéggé fagytak volna, oly milárdan
álltak. A remete is pár pillanatra
latt a hajón temető, ahol vissza
nyerve síve nyugalmát, kérte a
püspököt, hogy tanítsa meg még
egyszer az imádságra. Mire Gerő
így szólt a néphallatára:

"Az emberek hallgatnak a
csifra szóra, de Isten a szív után
ítél. A csalfa szívnek hisz vakon a
világ, de az ~~is~~ ig nem indul meg rajta.

Teged Isten

És megértett,

Életedben

Angyallá tett:

Módd tovább is szent imádat,

Sne rettegj semmi földi vádat."

Miles

Q

IX.

Nov. 28.

Toldi Miklós véletlen gyilkossága

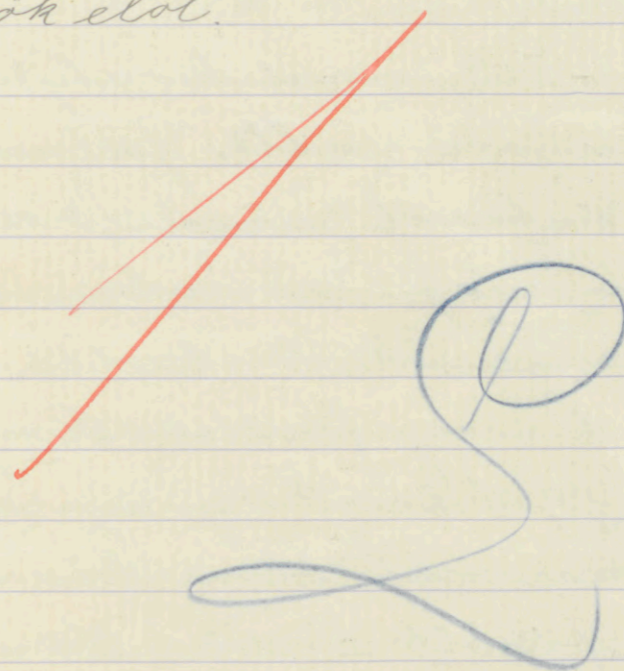
Miklós a bátyjával való össze-
hócczanás után ki-ment az udvarra ott búsult.
Érte benn nagy kedv usalkodott.
A lakoma után György ^{nézett} ki-ment az
udvarra, belevetette magát egy öreg
karosékba, is gyönyörködve nézte,
hogyan játszanak csintalan legények?
A dardákkal versenyt dobáltak.
Elemében voltak a játéknak, Mind
egyikén meglátott, hogy nagyon a
fenekére nézett a borospohárnak.
Mikor pedig meglátta Miklóst a
telek lábjaiban, így kiáltott oda
a vitézeknek: Hé, fiúk! Ott gummyant
egy tőrök morrát, szárnyát a föl-
dig ^{csak} lögätja. Döngessétek meg a palán-
kot ~~am~~mellette, ha csak nem dög,

majd felszólul." Több se kellett ezek-
nek! **D**öngették a palánkot, a hogyan
csak tudták. De Miklós tüst. Tüst
a meddig tudott. És arral bosszulta
meg a vastag tréfát, hogy ugyan sok
belső kürdelen árán, de ^{látványlag} nem is
hederített rá.

De mikor egy dárda a välla
csontját érte, az éles fájdalom gít-
jét szakította visszafajtott dihének.
Rettenő haragjában villámgyorsan
felkapta a fél malomkövet, a me-
lyen ült, és az ingerkedő csatlóshad
közé ruhintotta. A nehéz kö sziket
bügéssel repült át a levegőn, és a
mikor leesett, egy jökedvű vitéz fe-
kadt alatta, összelapított, szétrúrt
testtel, patakzó vért pedig máhón
szivta be a szonjas homok.

György erre rendkívüli harag-
ra gerjedt. Megindult hűséges szolgálja

halálán. Rögton kiadta az elfogatási
parancsot. Miklós pedig átvetette ma-
gát a magyar palánkon, és menekült
az üldözők elől.

Decr. 6.

Zsolnai dolgoról

VI.

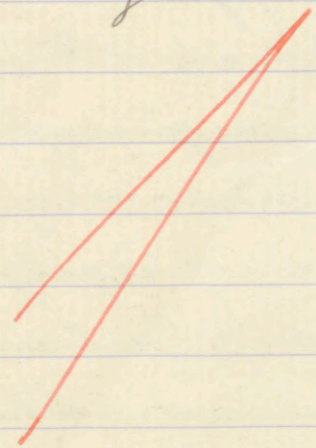
Rozgonyiné.

Zsigmond király 1428-ban
astron alá vette Galamböcsöt,
25.000 emberrel, vizen és szárazon,
mert a megelőző évben a szerb
vajda ilnohul eladta a török-
nek. A sereg fővezére Rozgonyi Ist-
ván volt, Mikor Rozgonyi el akart
búcsúzni nejétől, a hü magyar
nő így szól hozzá: "Ne menj még
el édes férjem, várj egy kicsinyég,
a míg befordulok az öltöző szobám-
ba, hogy mindveled lehessen harcz-
ban, vérszen." Hiába való volt férje
minden ellenzése, Pánczélt öltött
harczú derekára, és kardot kötött az
oldalára. Telpattant ^{keszves} Múzi paripáján,
és nem soká profelhő burkolta mind

kettőjüket.

Galamböcsöt astronomi kez-
dik. Kárazon és vizen győrelmesen
nyomulnak elő a magyar sere-
gek, élükön mindig Rozgonyi és
hü életjárja, Kertgyörgyi Pánczé-
le. Új török csapat érkezik a Dunán,
de ezt is visszaverik Rozgonyiné gé-
lyáival. Murad szultán ~~sem~~ veszi
tréfára a dolgot, hanem új segély
hadat gyűjt, és megindul Galam-
bocz felmentésére. Zsigmond akkor
hirtelen át akarta szállítani a
magyar partra seregeit, ^{de} a törökök
megtámadták visszavonulás ³ köz-
bén. Lok dalis vitéz lette ott
hősi halálát, maga Zsigmond is
csak nehezen menekülhetett. De
Rozgonyi harcza útát nyitott neki
a pogány seregben. És éppen arra
a gályára menekültek, melyet

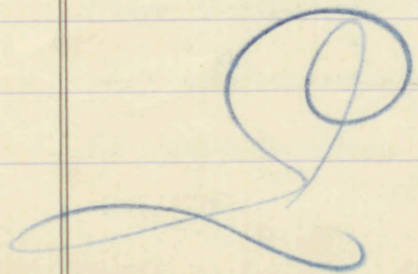
Rozgonyiné vezetett. Lászlóváros már
bátorságban voltak a magyarok.
Az egész országban senki sem
szegte Sigmund győzelmét, hanem
mindenki csak Rozgonyi Csiczellét
magasztalta.

Láttam!

1901. december 9.-in

Magyar maradós

VII.

1902. jan. 17.

Az új földesúr.

Anderschmidt lovag vitéz-örnagy volt,
1848-ban elleniür kivédett. A harcok lezajlása után pedig
Magyarországban telepedett meg, és később testestől,
lelkestől magyarra lett. Pirtósa spongyédja, Szaravöl-
gyi János, törvényellenes magyar ember, ki, hogy az
elnyomatlás spongyéi országában a sol mindenféle
szűrés regulát át ne lépje, lemondott a dohány-
zásról, le a borivásról, vadászatról, agarászásról,
sőt még azt is megfogadta, hogy nem lép át háza
küszöbét sem. Fogadott fia, Szaravölgyi Aladár, vitéz,
szabadkőharcos, a kufsteini nehéz rabságban
simlódott. Ezer a leveleire szólott nagy szeretettel
válaszolni, de azokat nem küldi el, hanem a
Rozgonyi, Kumpós uram, egy nagyon kedves és
jó humorú ember, a ki csar azért is szűrdokányt
szűrt, csar azért is bort ivott, vadászott, agarászott,
mert a törvény tiltotta, elrejtette azokat egy öreg

kastélyba, mely Aurerschmidt birtokán felülvizsgált ugyan, de Garauvölgyié volt. Ez a kastély hozta össze először a régi és az új földesurat. Komnyócs ugyan is a bécsi kabinet noisnar egy titkos kímét, Straffot rejtette el abban, a ki elhitette vele, hogy ő a bujdosó Petőfi. De miután Garauvölgyi felvilágosította az őreget véleménye téves voltáról, akkor az átmenetül Aurerschmidtéhez, és ott mint Brazsaly Bogumil, légyel menesztett mutatkozta be magát.

Igen szívesen fogadta, kiilonösen a hálgyer, kivéve a kis Elizt, kit mindjárt gyamarvóvá tett egész egyénisége. ^{És} ^{Eliz} ^a ^{Garauvölgyi} ^{ellen} ^{emelt} ^{vádait,} ^{rogtón} ^{írlesítette} ^{öt} ^{levélben,} ^{de} ^{az} ^{olvasatlannul} ^{viszárulotte,} ^{azzal} ^a ^{felelettel,} ^{hogy} ^{nem} ^{tud} ^{németül.} ^{Ere} ^{után} ^{Aurerschmidt} ^{ment} ^{át} ^{tisztánni} ^a ^{dolgot,} ^s ^{már} ^{erről} ^{felismerték} ^{egy} ^{más} ^{nemes} ^{jellemét,} ^{de} ^{azért} ^{hideget} ^{maradtak} ^{egymás} ^{hoz.}

Néhány nap múlva hatóságilag rendelt mutatkozni volt az öreg kastélyban. A rutatás vezetője, Grünhansl is Aurerschmidtéhez volt meghívva ebédre. Ebéd közben

kézről-kézre járt az a kisladica, melyben Garauvölgyi-
ner fiához intézett levelei, és Aladár arcképe volt.
Ezt volt a rutatás ^{egyik} eredménye. Eljötték Eliz kereike is,
a ki elmerengett a délceg huszári tiszt arcképein, és
mintán már megtanult valahogyan magyarul,
elolvasott egyet a levelek közül is. És ez igen elég
volt arra, hogy mindjárt ebéd után saját kezűleg írja
meg a kérvényt Aladár kiskabedülásséért a legfelsőbb
hatalomhoz Bécsbe. Aurerschmidt igen vadápaton volt,
és miután hazajött, miss Katalie, a nevelőnő, gyorsíróddal
adta tudtára, hogy milyen merész tettet akar Eliz el kö-
vetni. De a lovag nemcsak hogy nem feddte megöt, ha-
nem keblére ölette leányját, és még az nap felment Bécsbe
kegyelmet kérvényezni Aladárért. De előbb megígértette Eliznek,
hogy sohasem fog vele találkoznia. De miután Aladár ígérete
járt, azalatt gyorsírói dolgot történetel odahaza. Ugyanis
Straff, csüfil rápedve a nevelőnőt, meggyötötte a lo-
vag idősobb leányját, kermint, abban a reményben, hogy
majd elverheti annak örökségét. Igen ám, de volt az a
nyári ^{végrendelet} ^{örökség} ^{egy} ^{partja,} mely szerint a leányok csak
arról raphát meg az örökséget, ha atyjuk engedelmével

mennek férjhez. És ezt Straff nem vette figyelembe. An új és a régi földesúr örömeire férj és feleség lettek. Aladár
Peschuidt nem is adta ki az örséget, és elföldölte dihében Regyelem utján elöbbi birtokait is visszalapta, de azért
Herminé férje nagyon kíméletlen. Nem sokára hazavitték őt megnaradt előbbi állásában.

atyjai magához, de az otthon riálott szenvedéstől tel- Mikor aztán belövetkeztek az ösvedivott örszaj-
jesen meptörve rövid idő alatt meghalt. gyülésre a választásnál, Aureschmidt annyira roszeske-

Aladár, kirabadulása után a Tizza szabályok dett, hogy a választás napján csak egy név hallatszott,
zásmál nyert alkalmasra, mint végre is mérnök. és az a Garauvölgyi volt, ő pedig boldog volt, hogy
Nem sokára a Tizza árja nagyon kezdett emelkedni. maga ő mondhatta a megrálatátnak az alkaradé
Aladár erről értesítette nagybátyját és Aureschmidtet veretett választó sereg élén:

is. De a lovag nem hitte el a hírt, hanem maga ment „Udvözlímek, harcúrók és bajnokok!”

el Aladárhoz megyjörödni róla, Garauvölgyi ellenben
jól megparásította háza környét. Míg Aureschmidt a
védőművernél járt, akalatt a Tizza egy helyen átszari-
totta a gátját, és elöntötte az egész környét. Aladár
ter a lovag kastélyát is, úgy hogy az összedőlt. De
Garauvölgyi még ideje során rivenetette a házuépet és
az egész kútorzatot, úgy, hogy mire Aureschmidt és
a mérnök egy lélekvesztőn harcaérték, már minden biz-
tos helyen volt. És erről meg történt a miénk meg kellett
történnie. Elő, most már Erssi, és Aladár találkoztak,
s nem telt bele egy hét, és Erssi meglátta Aladárt, s az

Jelis
L

Lóllam!
Budapest 1902. ápril 17.

Magyarországi
3

VIII, IX. ~~X~~ gyakorlatoakat

betegségem miatt nem írtam.

XI

Aprilis 17.

Toldi epizódjai.

Arany Lajos Toldija teljesen egy-
szerűen kezdődik, a kálto nem iradozik
benné tetőre szerint jobbra, balra, hanem ~~ment~~ ^{ment} a ^{szeltemény}
folyik rendszeren a maga medrében. A Toldi
egy hosszabb elbeszélő költemény, eposz. De az
eposz törvényei korántsem kívánják azt,
hogy bennük kitérések, mellékcselkvények,
epizódok ne legyenek; Arany is szó kösbe epizó-
dokat, még pedig három helyen is, de azokat
oly ügyesen szövi bele a mesébe, hogy nem
bontják meg a költemény egységét. Például.

A farkaskaland ^{n.} véletlen esemény, mely
nélkül héraq nem ^{látványok} ~~maradna~~ a mesében,
Miklós a nélkül is haragmehetett volna, s is
bücsizhatott volna az édes anyjától, hogy
utkörsben a farkasokra lépne.

A bika ~~viadal~~ is epizódként szövődik

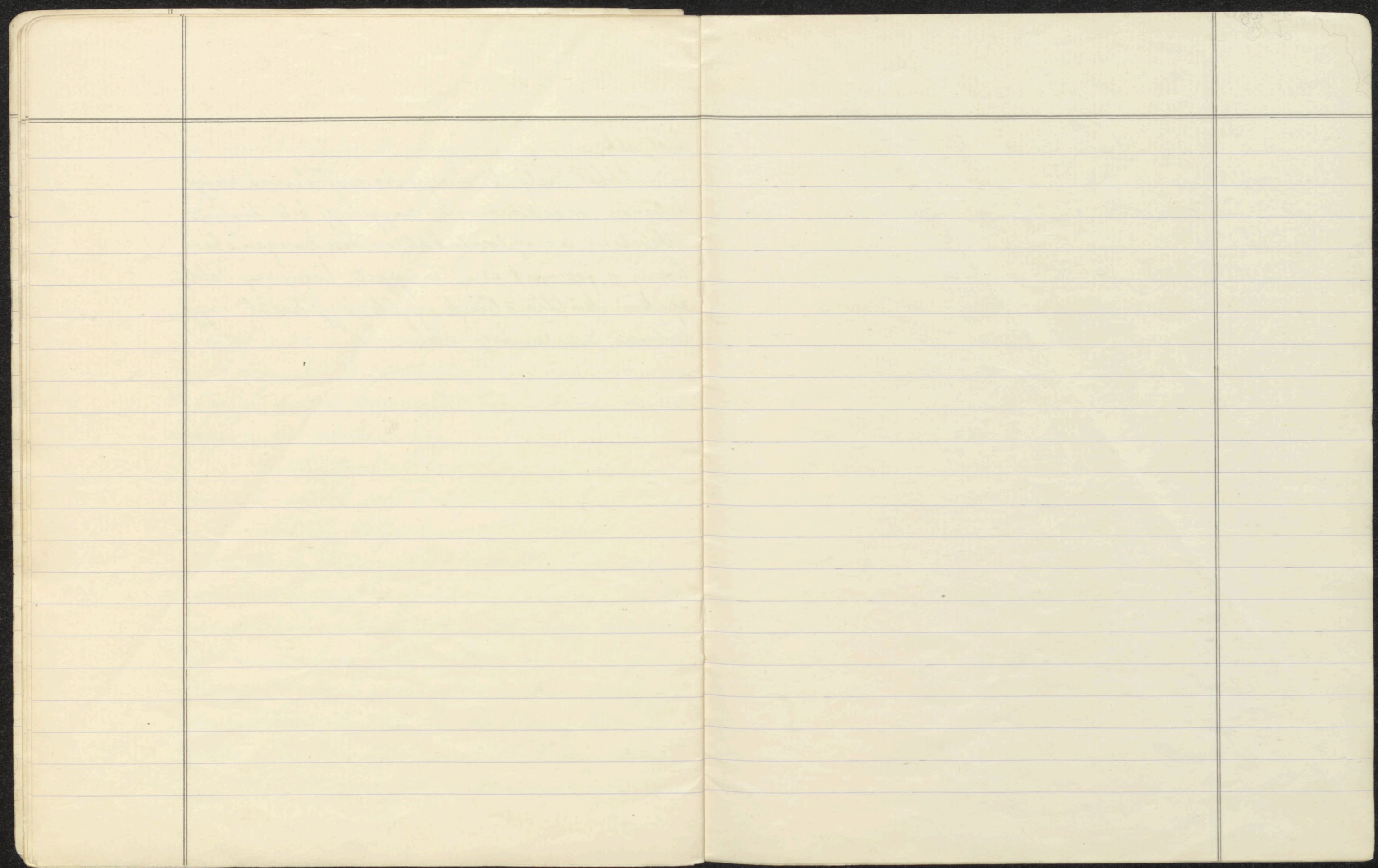
a cselekvénybe. De mégis nagy hatással van a főhős lelkére, a ki most járja az élet iskoláit, a ki most ismeri meg a világot, az emberek halátlanságát, érzi elhagyott irvaságit.

Még a csárdai jelenet van leglátványosabb összerfűzve a főcselekvényhez. Ezt tekinthetjük leginkább epizódnak, de azért ez sem henyés, mert kapcsolatban áll vele, és kelte képen indokolt ^{is} van.

Láthatjuk tehát, hogy a Toldiban vannak mellék cselekvények, melyek nélkül a főcselekvény teljes lenne, de azokat mind összerfűzte Arany kiváló költői tehetsége, a főcselekvényhez a főhős aronosságára, művészi összerfűzés által, azáltal, hogy befolyással vannak a főhős elhatározására, fontos kiegészítő részek a bouyodalomban, és oly jellegű vonásokat tünteti fel. Miklósok, melyeket sehol máshol nem mutat be nekünk, így: találékonyságát, jóskiviséget, vig kedélyét, stb.

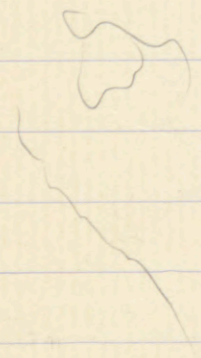
lyét, stb.

Ebből látjuk, hogy Arany Tanos milyen kitünő mesekövő volt, hogy így bele tudja illeszteni az epizódokat, és összhangra hozni a formát és a tárgyat, hogy az Toldija epikai költészetünk egyik legjelesebb, így szólva, mint a terméke.

101

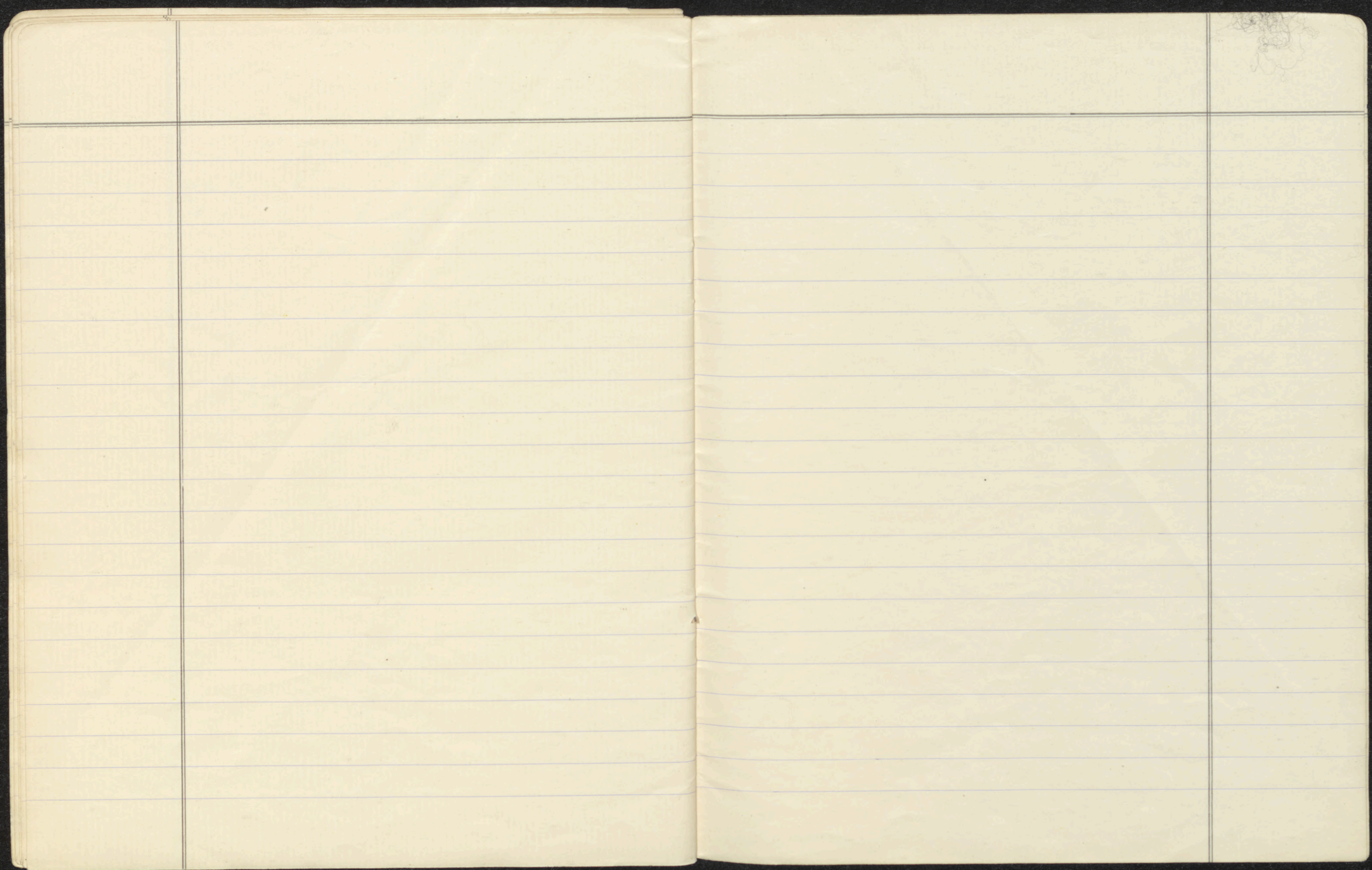
102

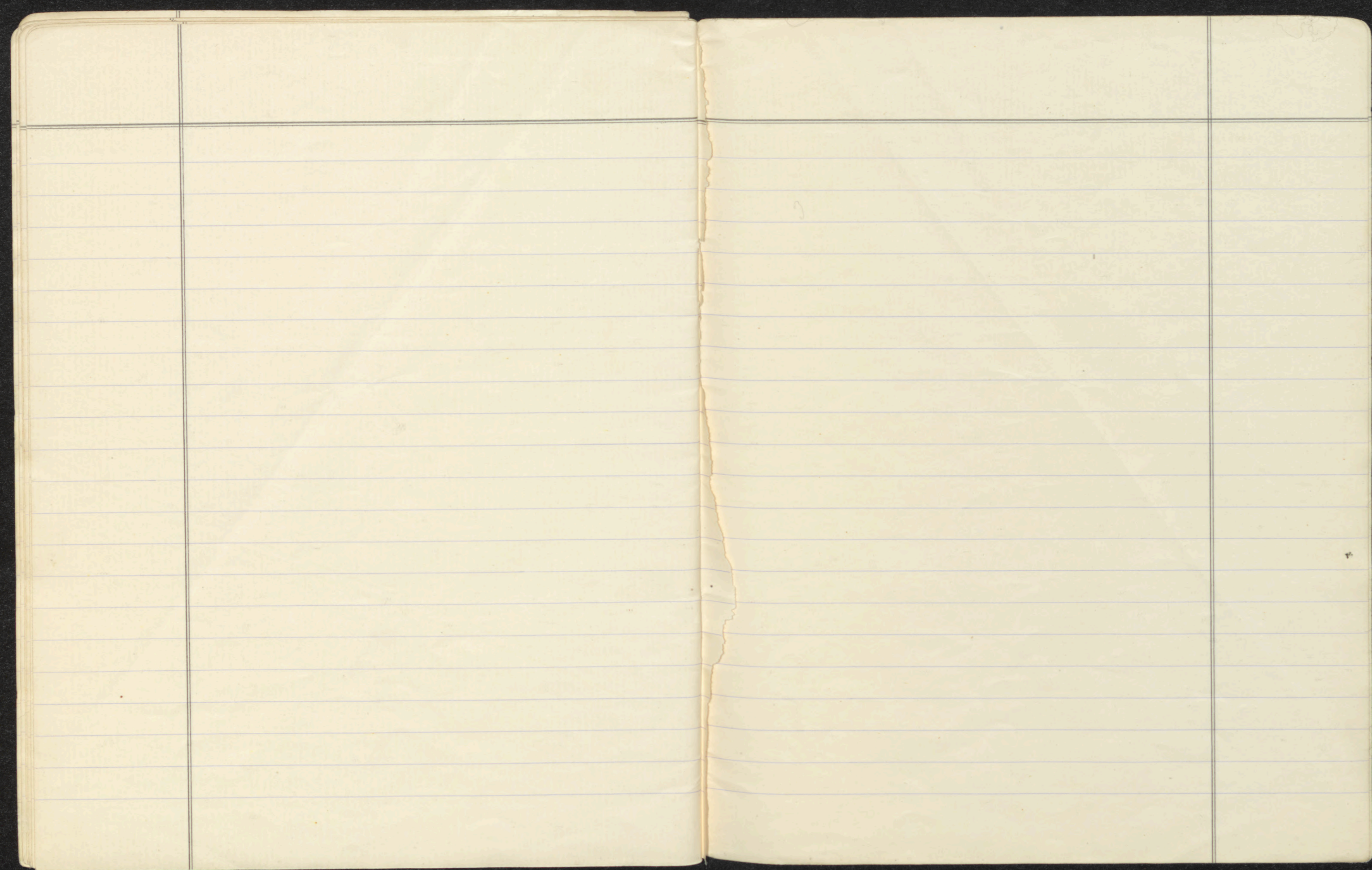

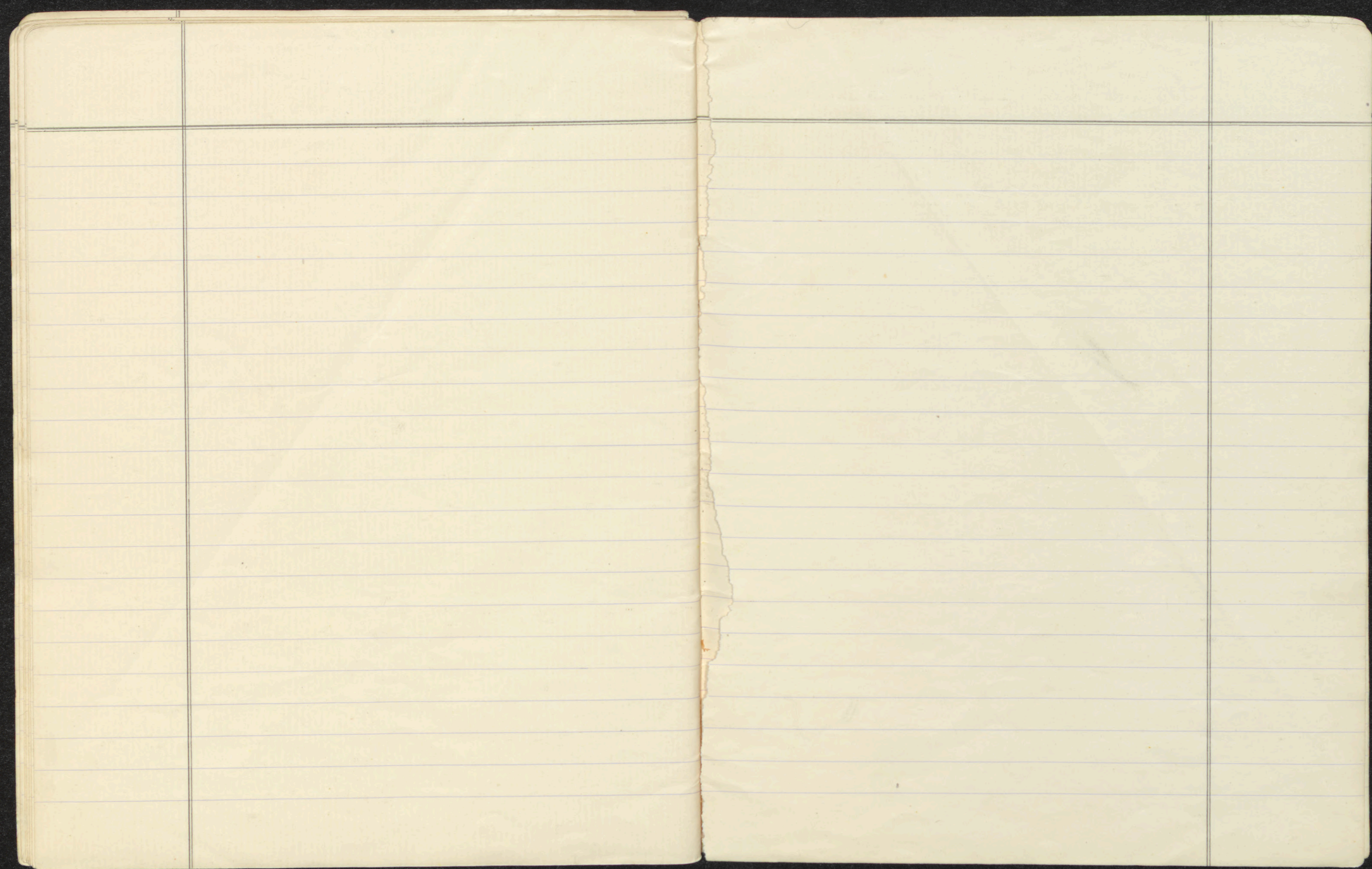
103

200 ft. from base of hill - low water
 50 ft. from base of hill - low water
 100 ft. from base of hill - low water
 150 ft. from base of hill - low water
 200 ft. from base of hill - low water
 250 ft. from base of hill - low water
 300 ft. from base of hill - low water
 350 ft. from base of hill - low water
 400 ft. from base of hill - low water
 450 ft. from base of hill - low water
 500 ft. from base of hill - low water
 550 ft. from base of hill - low water
 600 ft. from base of hill - low water
 650 ft. from base of hill - low water
 700 ft. from base of hill - low water
 750 ft. from base of hill - low water
 800 ft. from base of hill - low water
 850 ft. from base of hill - low water
 900 ft. from base of hill - low water
 950 ft. from base of hill - low water
 1000 ft. from base of hill - low water

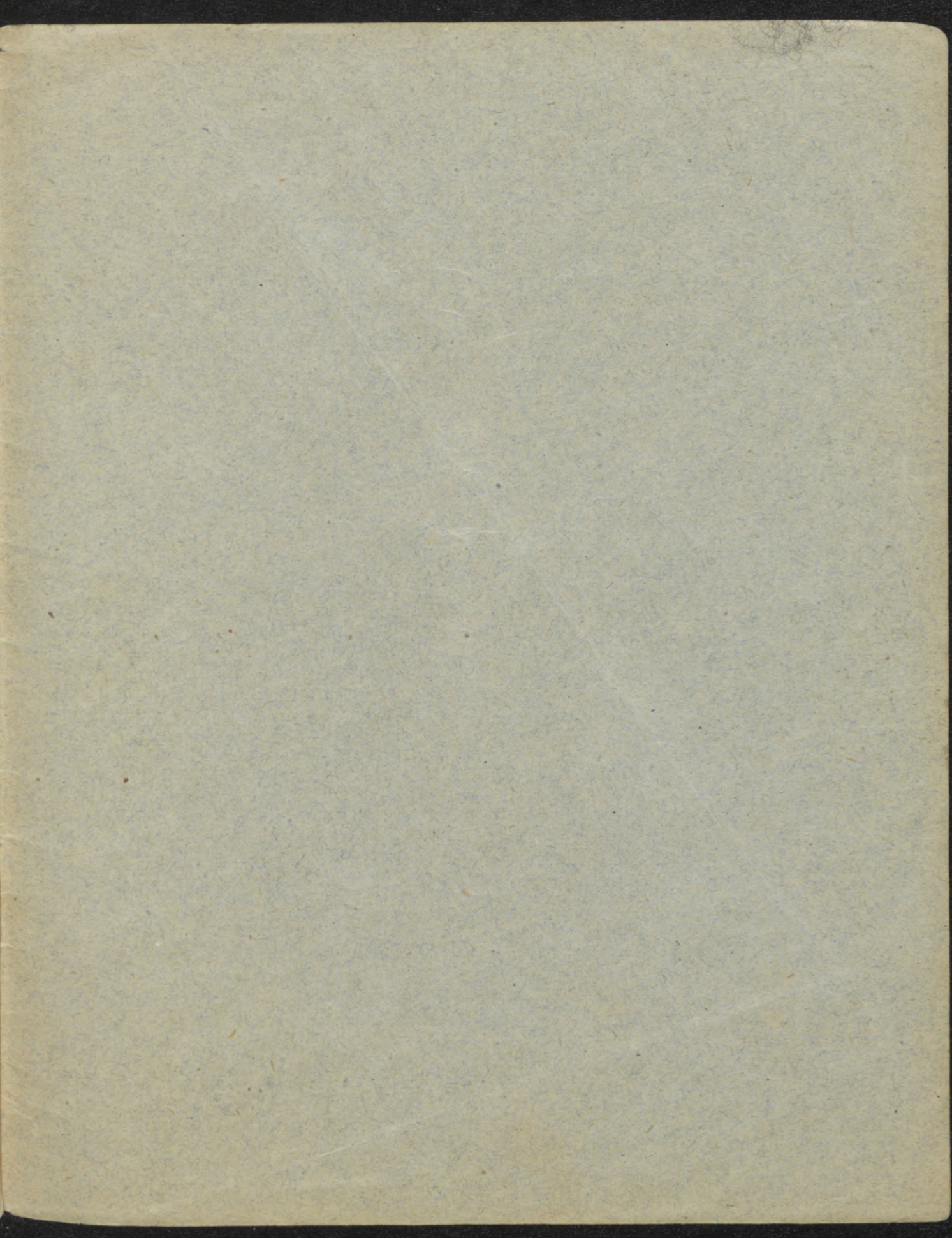
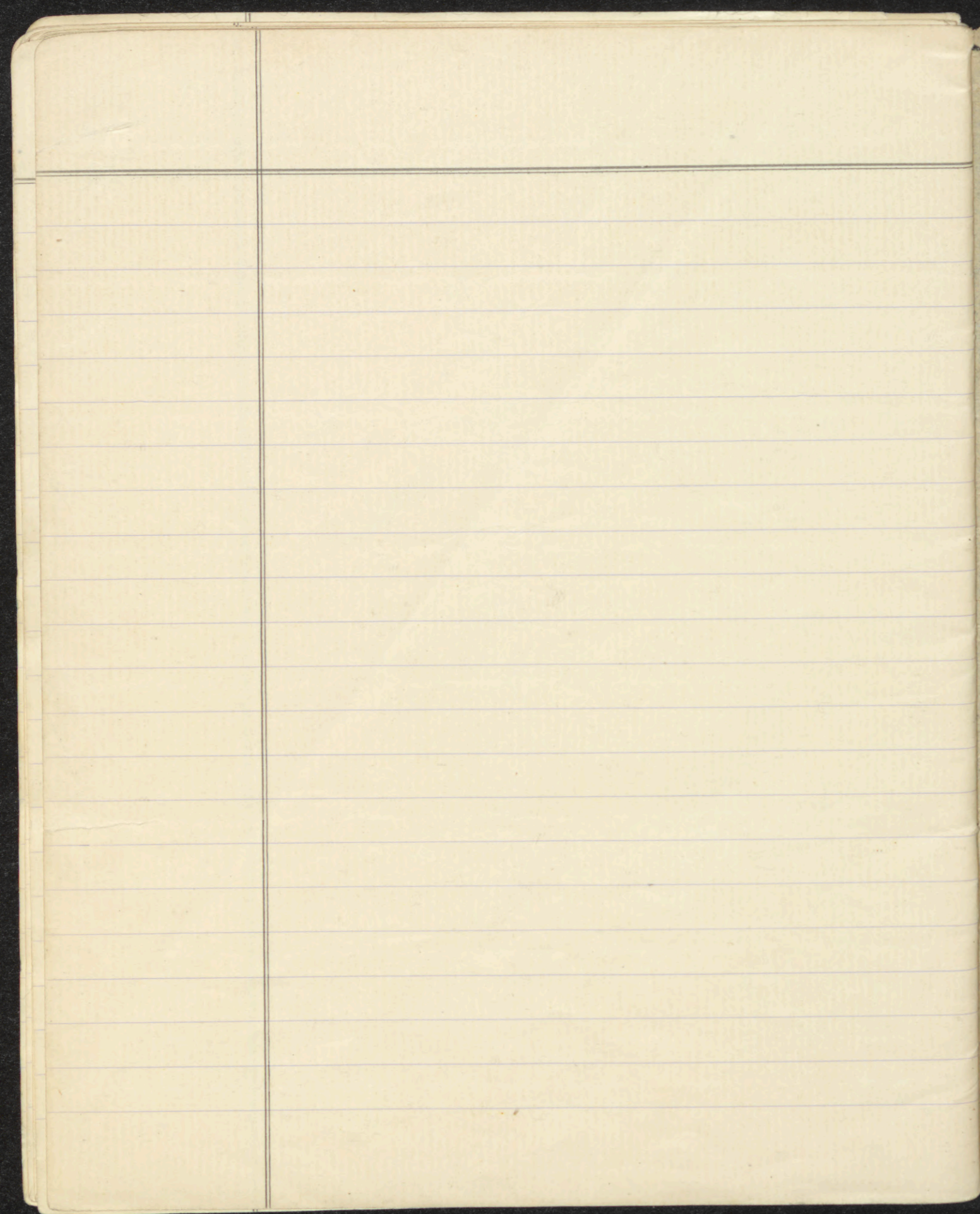

my my
my my
my my

200, -

